

08

Informe financier

Durant l'exercici 2018, en un entorn caracteritzat per les necessitats creixents de capital derivades de les fortes exigències reguladores, en què els tipus d'interès s'han mantingut en zona de mínims històrics i la conjuntura dels mercats financers ha estat adversa, especialment, en l'últim trimestre de l'exercici, el Grup ha continuat mantenint un nivell òptim dels seus principals indicadors i incrementant el volum de negoci.

8.1 Informe de l'activitat

8.1.1 Actiu

L'actiu total del Grup, a 31 de desembre de 2018, ha estat de 3.227.111 milers d'euros, la qual cosa representa un augment del 15,31 % en termes relatius i 428.428 milers d'euros en termes absoluts respecte al tancament de l'exercici 2017. Aquest increment respon, d'una banda, a l'increment dels valors representatius de deute en 362.497 milers d'euros (un 37,13 %, en termes relatius) i, de l'altra, a l'increment del crèdit a la clientela en 63.139 milers d'euros (un 3,89 %, en termes relatius).

Valors representatius de deute

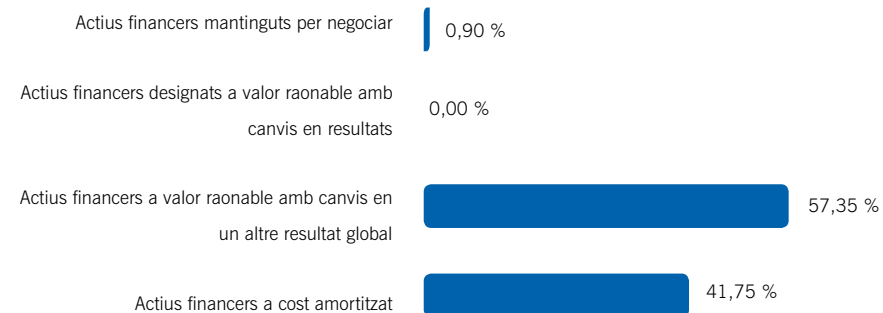
Les inversions en valors representatius de deute, que formen part de les carteres d'"actius financers mantinguts per negociar", "actius financers designats a valor raonable amb canvis en resultats", "actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global" i "actius financers a cost amortitzat", han passat de 976.258 milers d'euros a 1.338.755 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2017 i 2018, respectivament, i representa un augment de 362.497 milers d'euros (37,13 %, en termes relatius). Aquestes posicions engloben, majoritàriament, bons representatius de deute sobirà, principalment, espanyol.

Tot seguit, es mostra la distribució de les inversions en valors representatius de deute, per tipus de cartera, en data 31 de desembre de 2018.

EVOLUCIÓ DE L'ACTIU (EN MILIONS D'EUROS)

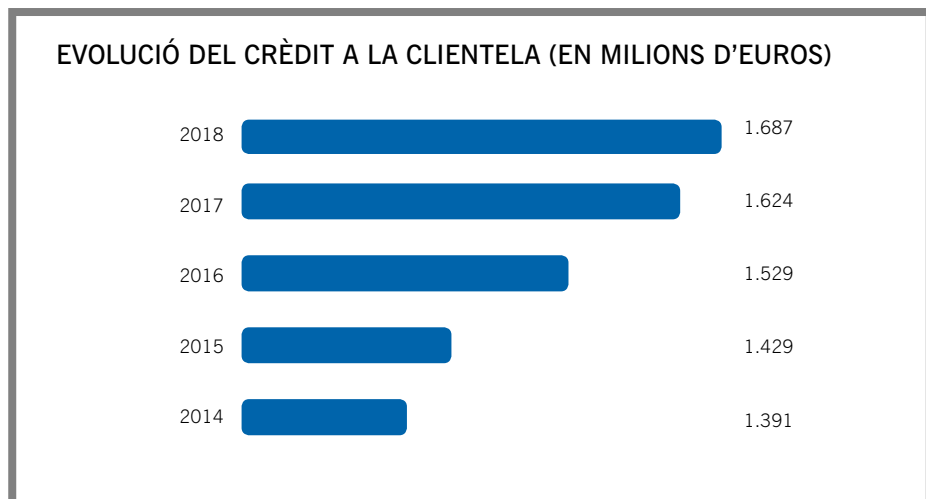

DISTRIBUCIÓ DE LES INVERSIONS PER TIPUS DE CARTERA (%)

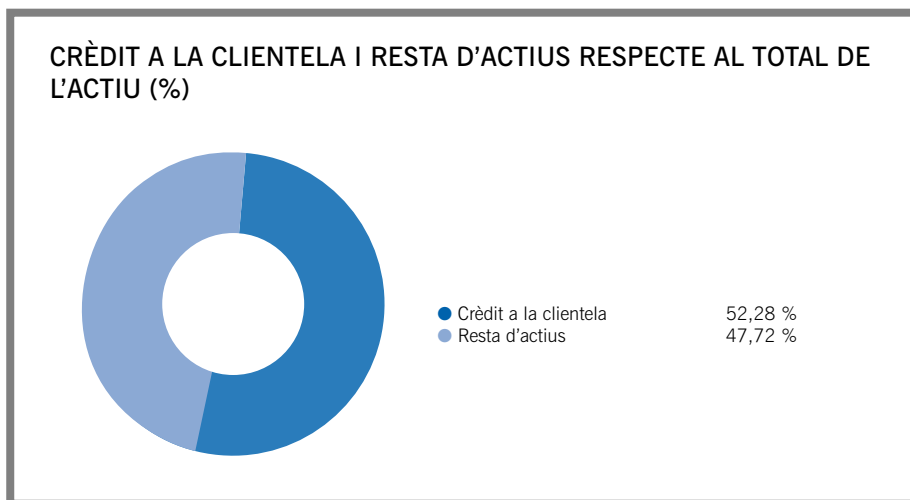

Crèdit a la clientela

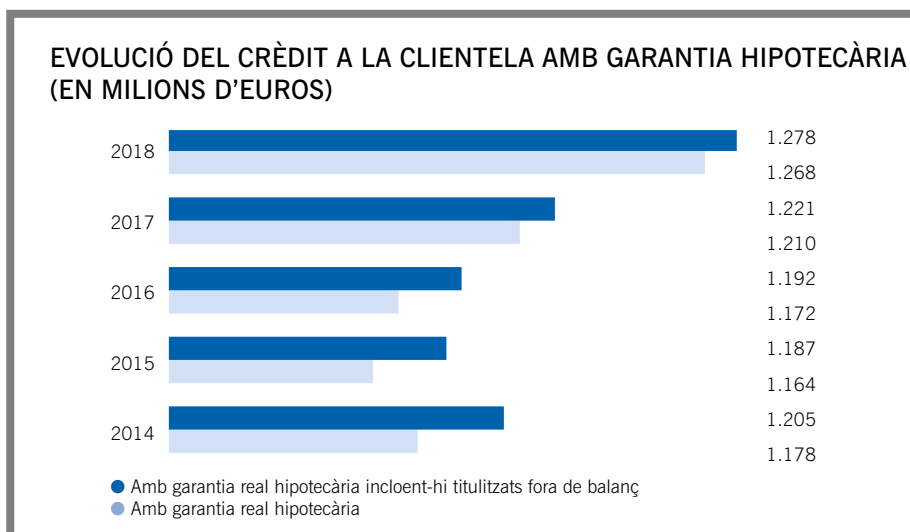
El **crèdit a la clientela**, que es registra en la cartera d'actius financers a cost amortitzat, ha experimentat un increment del 3,89 %, en termes relatius, respecte a l'exercici anterior, i ha assolit la xifra d'1.687.225 milers d'euros al tancament de l'exercici 2018.

El crèdit a la clientela, en data 31 de desembre de 2018, representa un 74,85 % de la cartera d'actius financers a cost amortitzat i un 52,28 % de l'actiu total.

Dins del crèdit a la clientela, el crèdit **amb garantia hipotecària** ha estat d'1.268.252 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2018, la qual cosa representa un 75,17 % del total del crèdit a la clientela i un 39,30 % de l'actiu total en la data esmentada.

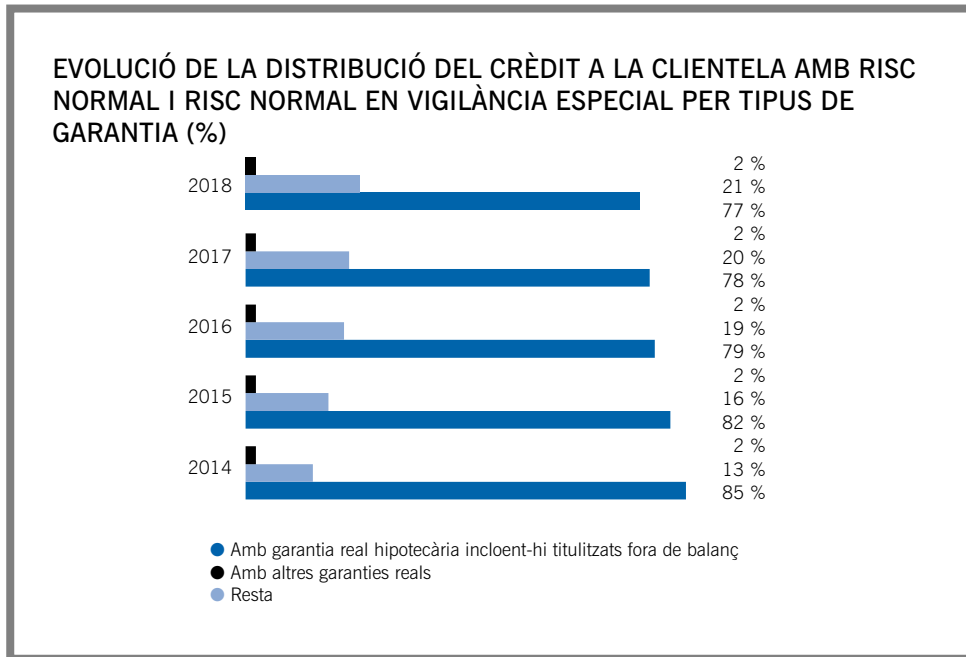
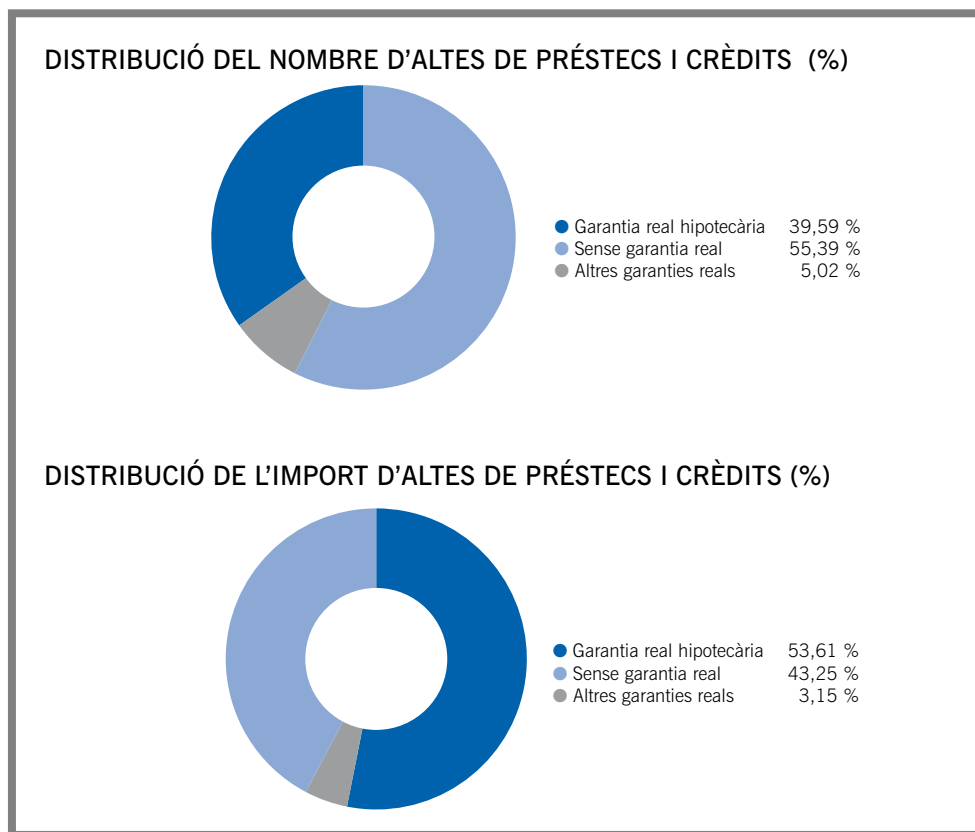
Per la seva banda, el nombre d'operacions de crèdit amb garantia hipotecària formalitzades durant l'exercici 2018 ha ascendit a 962, i l'import total del nou finançament atorgat ha estat de 176.185 milers d'euros.

També cal assenyalar l'increment en un 11,76 % registrat en el crèdit a la clientela **sense garantia real**, que ha assolit els 315.773 milers d'euros al tancament de l'exercici 2018 davant els 282.550 milers d'euros de l'exercici anterior. Per la seva banda, el nombre d'operacions sense garantia real formalitzades durant l'exercici 2018 ha ascendit a 1.346, i l'import total del nou finançament atorgat ha estat de 142.131 milers d'euros.

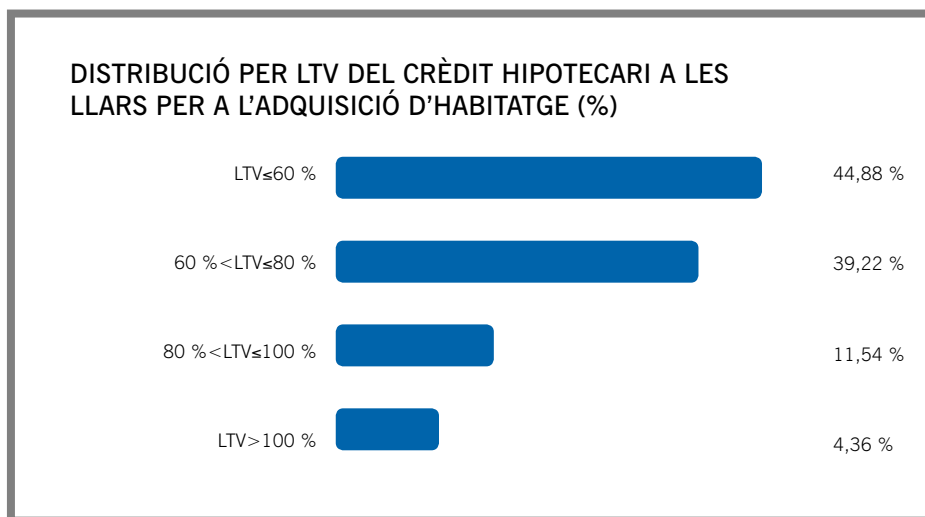
Finalment, el finançament total concedit ha estat de 328.664 milers d'euros, que corresponen a 2.430 operacions.

Pel que fa a l'evolució de la **distribució del crèdit a la clientela**, cal destacar-ne el manteniment d'una bona qualitat del crèdit i el seu suport, en gran part, per garanties reals, la majoria de les quals són hipotecàries.

En el quadre següent, es mostra la distribució de les garanties que emparen el crèdit a la clientela amb risc normal i risc normal en vigilància especial.

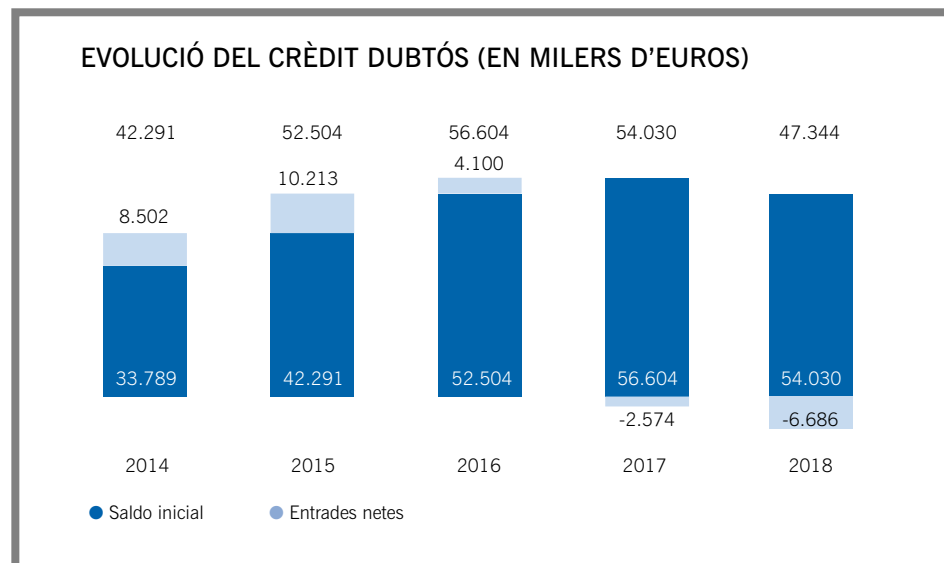

El crèdit amb garantia hipotecària a les llars per a l'adquisició de l'habitatge representa el 79,02 % del crèdit amb garantia real hipotecària. El 84,10 % d'aquest crèdit presenta un Loan to Value (LTV) inferior o igual al 80 %, prenent com a referència per al seu càlcul les taxacions convenientment actualitzades el 31 de desembre de 2018, d'acord amb la distribució per LTV que es mostra a continuació.

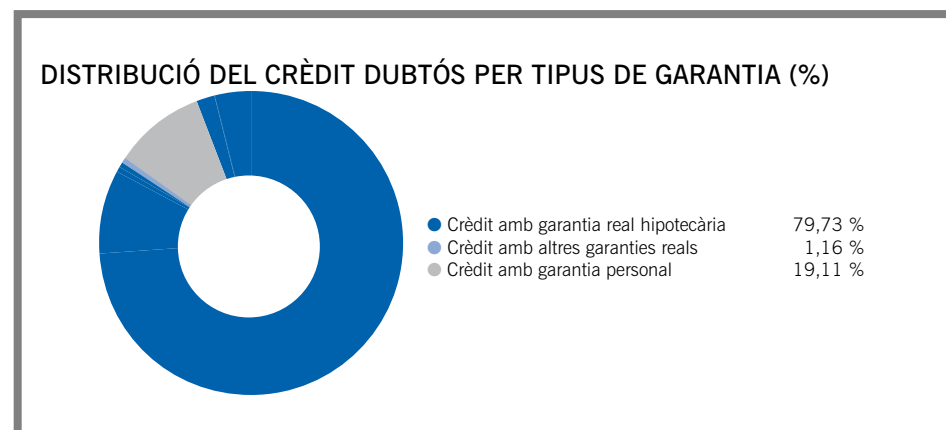

A més, les operacions de refinançament i reestructuració, al tancament de l'exercici 2018, s'han situat en 25.424 milers d'euros respecte als 30.813 milers d'euros assolits en l'exercici anterior, la qual cosa representa un 1,51 % del total del crèdit a la clientela.

El crèdit dubtós, en data 31 de desembre de 2018, s'ha situat en 47.344 milers d'euros respecte als 54.030 milers d'euros del tancament de l'exercici anterior.

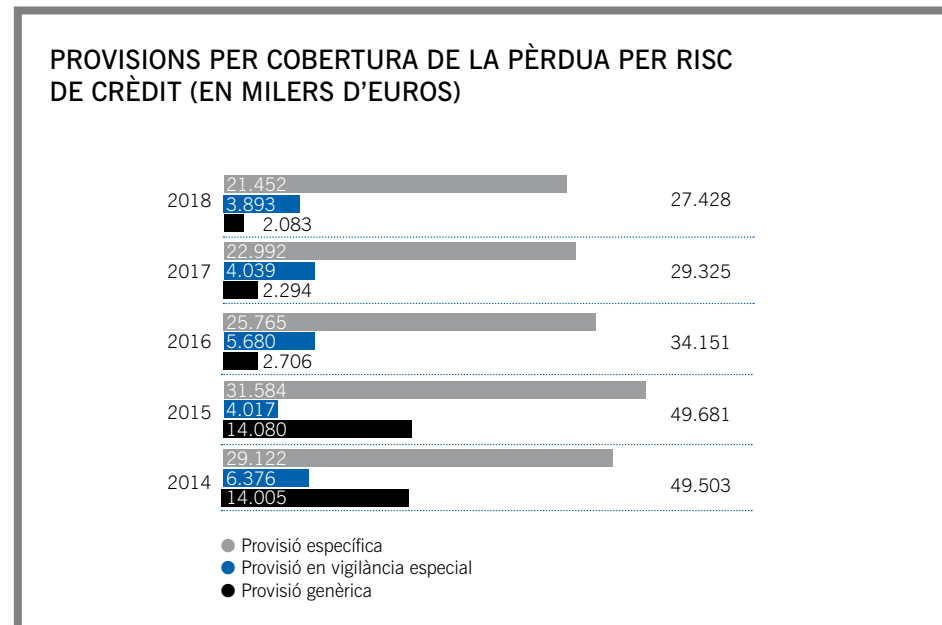
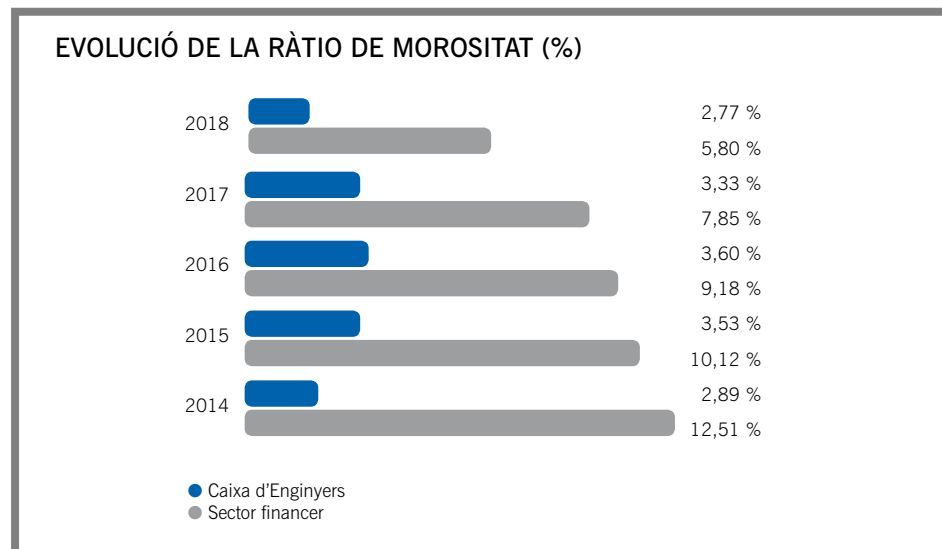

El crèdit dubtós, en data 31 de desembre de 2018, es distribueix en 37.746 milers d'euros corresponents a la cartera de préstecs i crèdits amb garantia hipotecària i 9.598 milers d'euros corresponents a la resta de préstecs i crèdits, la qual cosa representa un 79,73 % i un 20,27 %, respectivament.

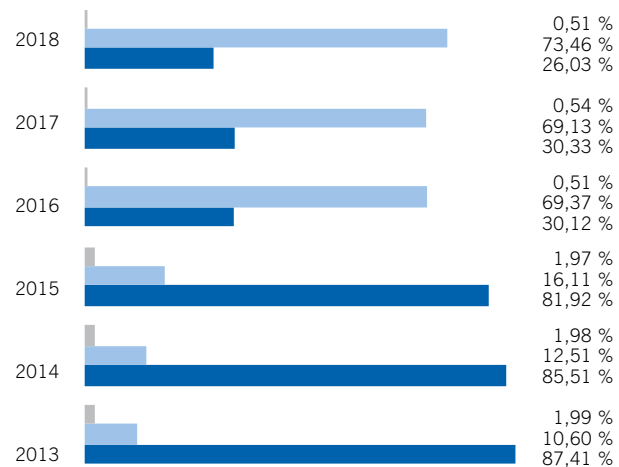
Dels actius dubtosos, en data 31 de desembre del 2018, 34.566 i 12.778 milers d'euros corresponen a imports classificats per morositat i per raons diferents a la morositat, respectivament. La **ràtio de morositat**, que incorpora la totalitat de crèdits dubtosos, en data 31 de desembre de 2018, ha estat del 2,77 %, davant el 3,33 % de 31 de desembre de 2017. Cal destacar que l'Entitat ha mantingut la ràtio de morositat substancialment per sota de la mitjana del sector financer, que s'ha situat, al tancament de l'exercici 2018, en el 5,8 %. Aquesta evolució és el resultat de l'aplicació rigorosa d'una estricta política de concessió creditícia, de la qualitat dels actius i de les seves garanties.

Per la seva part, la **cobertura de la pèrdua per risc de crèdit** ha passat de 29.325 milers d'euros a 27.428 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2017 i 2018, respectivament, d'acord amb els requisits que exigeix el Banc d'Espanya i atesos els criteris de màxima prudència valorativa.

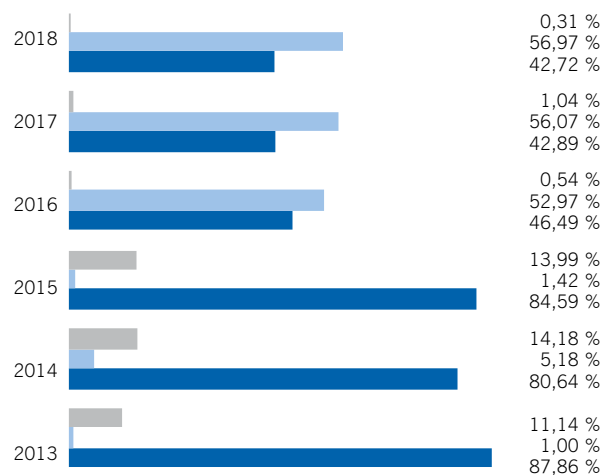

Cal assenyalar que el 26,03 %, el 42,72 % i el 66,13 % de les cobertures per a risc normal, risc normal en vigilància especial i risc dubtós, respectivament, estan cobrint actius emparats per garantia hipotecària.

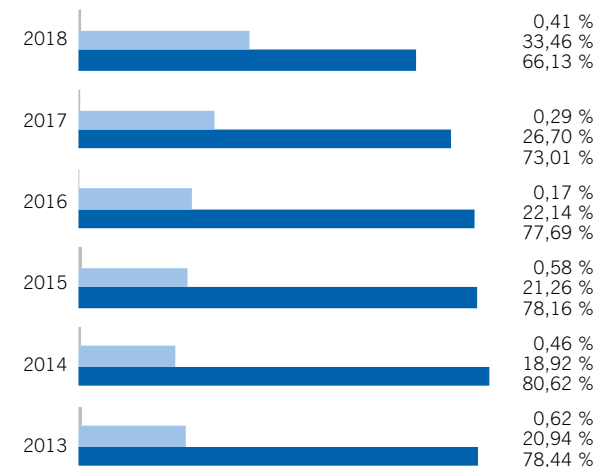
EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ DE LA COBERTURA PER A RISC NORMAL (%)

EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ DE LA COBERTURA PER A RISC NORMAL EN VIGILÀNCIA ESPECIAL (%)

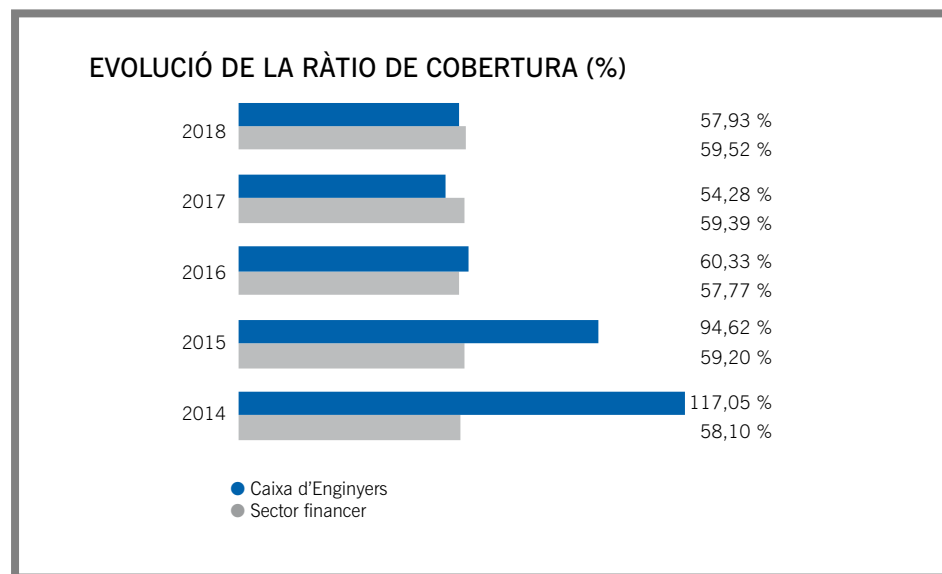

EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ DE LA COBERTURA PER A RISC DUBTÓS (%)

- Operacions amb altres garanties reals
- Operacions sense garantia real
- Operacions amb garantia real sobre l'habitatge

La política estricta en la concessió de crèdit que adopta l'Entitat, la qual permet mantenir la morositat en nivells baixos, combinada amb l'aplicació de criteris de màxima prudència valorativa en la determinació de les necessitats de cobertura del risc de crèdit, es tradueix en una **ràtio de cobertura** que se situa en el 57,93 % en data 31 de desembre de 2018.

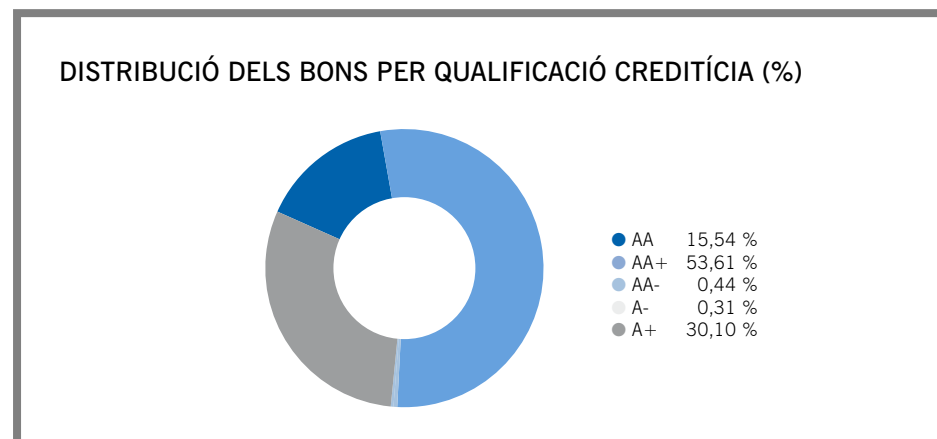
Els **actius adjudicats**, que corresponen a actius rebuts per l'Entitat en pagament de deutes, s'han situat en 2.131 milers d'euros el 31 de desembre de 2018, davant els 1.740 milers d'euros del tancament de l'exercici anterior. Així mateix, el volum d'aquesta cartera, en data 31 de desembre de 2018, representa el 0,07 % de l'actiu total. Cal assenyalar que la gestió dels actius adjudicats la fa la mateixa Entitat.

La **titulització hipotecària** és el procés mitjançant el qual una entitat financera cedeix els drets de crèdit hipotecari que té en l'actiu del seu balanç i els transforma en actius financers negociables en mercats organitzats. Per tant, és un instrument de finançament pel qual s'utilitzen drets de crèdit il·líquids com a element col·lateral per convertir-se en actius financers líquids negociables.

Caixa d'Enginyers ha participat en cinc programes de titulització hipotecària multice-dents, dels quals, actualment, tres continuen vigents amb un import pendent d'amortitzar, el 31 de desembre de 2018, de 31.981 milers d'euros, davant un import inicial de 241 milions d'euros.

A més, l'Entitat ha realitzat, com a cedent única, dos programes de titulització d'actius hipotecaris, el fons Caixa Enginyers TDA 1, Fons de Titulització d'Actius, i el fons Caixa Enginyers AyT 2, Fons de Titulització d'Actius, per un import inicial de 270 milions i 450 milions d'euros, respectivament. En data 31 de desembre de 2018, l'import pendent d'amortització, agregat per a les dues titulitzacions, és de 402.706 milers d'euros.

Tot seguit, s'inclou la distribució per qualificació creditícia dels bons emesos¹ pels cinc programes de titulització d'actius abans comentats que l'Entitat manté en cartera, en data 31 de desembre de 2018, per un import total de 434.493 milers d'euros.

Vegeu l'apartat 7. Gestió del risc d'aquest informe, en el qual es fa una anàlisi exhaustiva dels diferents riscos que assumeix el Grup.

1. El rating assignat, seguint els criteris establerts a la CRR, en cas de disposar de valoracions creditícies de diferents agències de qualificació, es correspon amb la menor de les qualificacions.

8.1.2. Passiu i altres recursos gestionats

Volum de negoci

El **volum de negoci bancari**, definit a nivell de gestió com la suma dels recursos de tercers gestionats i el crèdit a la clientela brut, ha estat de 6.190.206 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2018, davant els 5.750.361 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2017, la qual cosa representa un augment de 439.845 milers d'euros (7,65 %, en termes relatius).

Tot seguit, es detalla la distribució del volum de negoci.

	2018	2017	Variació (Abs)	Variació (%)
Crèdit a la clientela brut	1.697.104	1.611.341	85.763	5,32 %
Recursos gestionats del passiu	2.762.080	2.377.618	384.462	16,17 %
Recursos gestionats fora de balanç	1.731.022	1.761.402	-30.380	-1,72 %
Total volum de negoci	6.190.206	5.750.361	439.845	7,65 %

En milers d'euros.

Recursos gestionats

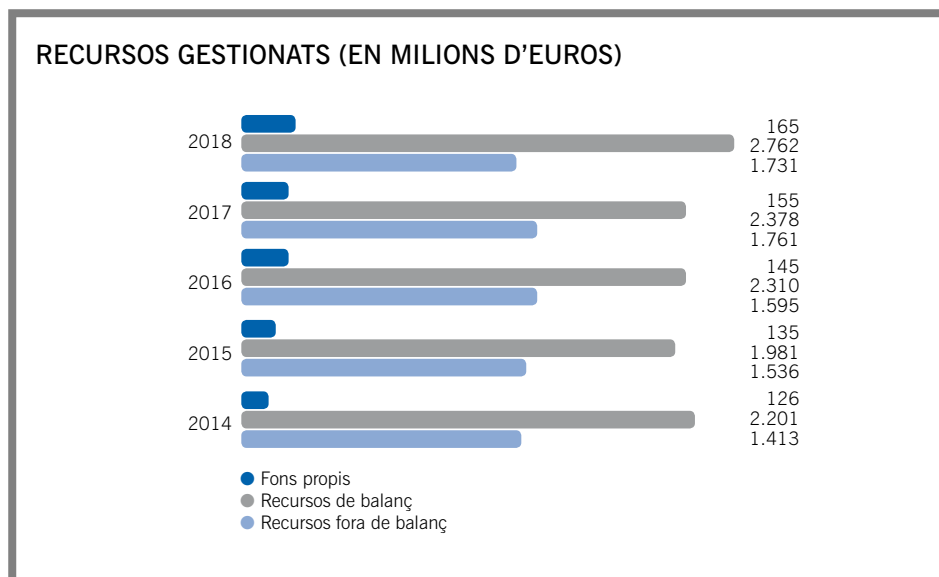
El total de **recursos de tercers gestionats i fons propis** ha estat, en data 31 de desembre de 2018, de 4.658.161 milers d'euros davant els 4.293.572 milers d'euros de 31 de desembre de 2017, la qual cosa representa un augment de 364.589 milers d'euros (8,49 %, en termes relatius).

Tot seguit, es detalla la distribució dels recursos gestionats.

	2018	2017	Variació (Abs)	Variació (%)
Fons propis	165.059	154.552	10.507	6,80 %
Recursos gestionats del passiu	2.762.080	2.377.618	384.462	16,17 %
Recursos gestionats fora de balanç	1.731.022	1.761.402	-30.380	-1,72 %
Total de recursos de tercers gestionats i fons propis	4.658.161	4.293.572	364.589	8,49 %
Dels quals: Totals de recursos gestionats de clientes	4.362.735	3.796.077	566.658	14,93 %

En milers d'euros.

Tot seguit, es presenta la seva evolució en els últims cinc exercicis segons la seva classificació:

Recursos gestionats del passiu

Els recursos gestionats del passiu s'han situat, en data 31 de desembre de 2018, en 2.762.080 milers d'euros en comparació dels 2.377.618 milers d'euros de 31 de desembre de 2017, la qual cosa representa un increment de 384.462 milers d'euros (16,17 %, en termes relatius).

Els dipòsits de la clientela han incrementat en 379.716 milers d'euros (16,86 %, en termes relatius) i s'han situat, el 31 de desembre de 2018, en 2.632.045 milers d'euros davant els 2.252.329 milers d'euros del tancament de l'exercici 2017.

EVOLUCIÓ DELS DIPÒSITS DE LA CLIENTELA (EN MILIONS D'EUROS)

La composició dels dipòsits de la clientela segons la seva naturalesa presenta la distribució següent:

	2018	2017	Variació (abs)	Variació (%)
Dipòsits a la vista	2.042.480	1.409.462	633.018	44,91 %
Dipòsits a termini	527.887	575.429	-47.542	-8,26 %
Cessions temporals d'actius	61.210	266.829	-205.619	-77,06 %
Ajustos per valoració	468	609	-141	-23,11 %
Total dipòsits de clients	2.632.045	2.252.329	379.716	16,86 %

En milers d'euros.

El finançament del Banc Central Europeu s'ha mantingut, durant l'exercici 2018, en 100 milions d'euros. Tot aquest finançament correspon a la liquiditat obtinguda a través del programa de finançament a llarg termini del BCE (TLTRO II), el qual s'està traslladant íntegrament als socis a través de la concessió de crèdit.

Finalment, cal destacar que el Grup ha mantingut una ràtio de liquiditat estructural del 157,75 %, al tancament de l'exercici 2018, més de 65 punts per sobre de la mitjana del sector financer, un aspecte que manifesta la seva posició excel·lent de liquiditat i que li permet fer front a canvis de l'entorn financer, així com a episodis d'estrès en els mercats financers. Al seu torn, aquesta situació òptima de liquiditat li permet disposar d'una àmplia oferta de finançament per als socis i per a l'economia (vegeu l'apartat 7.7. Gestió del risc – Risc estructural de liquiditat d'aquest informe).

Recursos gestionats de fora de balanç

Els recursos gestionats de fora de balanç s'han situat en 1.731.022 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2018, respecte als 1.761.402 milers d'euros de 31 de desembre de 2017, la qual cosa representa una disminució de l'1,72 %, en termes relatius, derivada, bàsicament, de l'evolució negativa dels mercats, que s'ha vist esmorteïda per l'increment de noves aportacions. Aquesta evolució dels mercats ha afectat, principalment, els patrimonis dels fons d'inversió i els valors de renda variable.

Tot seguit, es detalla la distribució dels recursos gestionats de fora de balanç.

	2018	2017	Variació (abs)	Variació (%)
Fons d'inversió	845.281	880.528	(35.247)	(4,00 %)
Fons d'inversió interns	554.433	597.193	(42.760)	(7,16 %)
Fons d'inversió externs	290.848	283.335	7.513	2,65 %
Assegurances	460.050	412.273	47.777	11,59 %
Fons de pensions interns	211.533	218.263	(6.730)	(3,08 %)
Pla de previsió assegurat	109.618	90.964	18.654	20,51 %
Pla individual d'estalvi sistemàtic	73.485	52.797	20.688	39,18 %
Rendes vitalícies	9.283	7.831	1.452	18,54 %
SIALP	46.192	26.882	19.310	71,83 %
Unit linked	1.417	5.985	(4.568)	(76,32 %)
Fons de pensions externs	8.522	9.551	(1.029)	(10,77 %)
Valors	425.691	468.601	(42.910)	(9,16 %)
Renda variable	327.056	384.181	(57.125)	(14,87 %)
Renda fixa	98.635	84.420	14.215	16,84 %
Total de recursos gestionats de fora de balanç	1.731.022	1.761.402	(30.380)	(1,72 %)

En milers d'euros.

Fons d'inversió

El patrimoni dels fons d'inversió gestionat per Caixa d'Enginyers Gestió i el patrimoni dels fons d'inversió externs comercialitzats pel Grup, que formen part dels recursos gestionats de fora de balanç, en el seu conjunt, s'han situat, a tancament de l'exercici 2018, en 845.281 milers d'euros, la qual cosa representa una disminució del 4,00 %, en termes relatius, com a resultat, bàsicament, de l'evolució negativa dels mercats financers, que s'ha vist compensada, en part, per l'increment de noves aportacions.

El patrimoni total dels fons d'inversió gestionat per Caixa d'Enginyers Gestió, en data 31 de desembre de 2018, s'ha situat en 563.702 milers d'euros, davant els 608.464 milers d'euros de l'exercici anterior, la qual cosa representa una disminució del 7,36 %, en termes relatius.

Tot seguit, s'indica la distribució dels fons d'inversió gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió per tipus de fons.

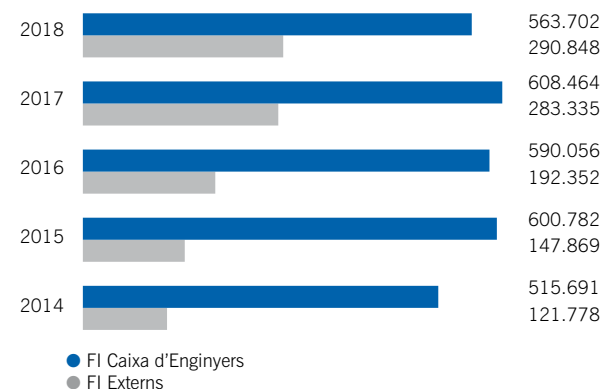
	2018	2017	Variació
FI Renda Fixa	86.194	123.273	-30,08 %
FI Renda Variable	219.818	215.184	2,15 %
FI RF Mixta	134.720	126.573	6,44 %
FI RV Mixta	25.255	25.515	-1,02 %
FI Garantit	36.618	46.824	-21,80 %
Altres fons	61.097	71.095	-14,06 %
Total Fons d'inversió	563.702	608.464	-7,36 %

En milers d'euros.

El nombre total de comptes de partícips dels fons d'inversió gestionats ha estat de 32.928 i 30.517 comptes, en data 31 de desembre de 2018 i 2017, respectivament, la qual cosa representa un increment del 7,90 %.

Tot seguit, es mostra l'evolució dels fons d'inversió comercialitzats pel Grup en els últims cinc exercicis.

EVOLUCIÓ DELS FONS D'INVERSIÓ COMERCIALIZATS (EN MILERS D'EUROS)

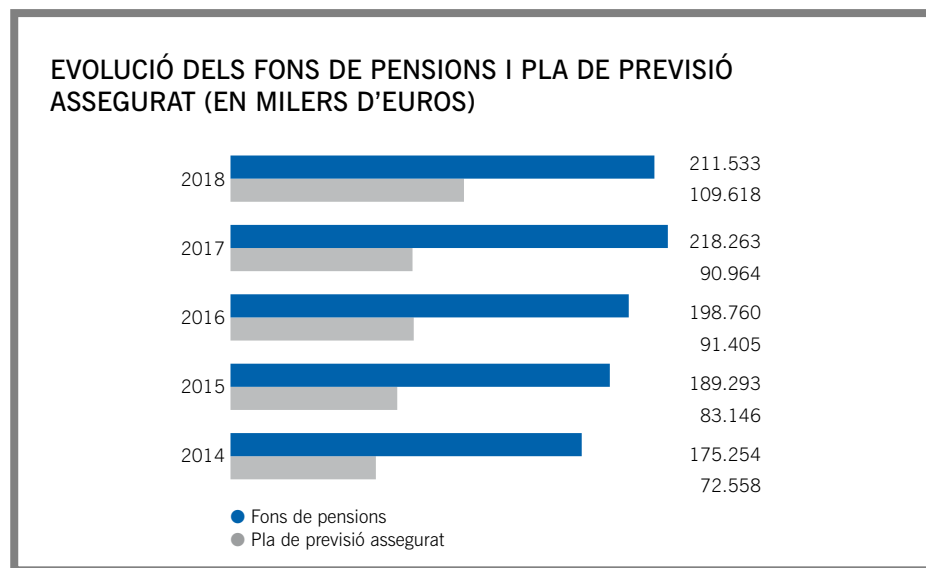

El servei de [Gestió Discrecional de Carteres](#) de Caixa d'Enginyers ha tancat l'exercici 2018 amb un patrimoni gestionat de 248 milions d'euros, la qual cosa representa un increment superior al 17 % respecte al tancament de l'exercici anterior. Aquest servei d'inversió ofereix una resposta immediata i dinàmica de gestió en funció de la successió de fets que es produeixen en els mercats financers.

Previsió social complementària

La previsió social complementària, corresponent als drets consolidats dels fons de pensions i a la provisió matemàtica del [pla de previsió assegurat](#), gestionada per la filial Caixa d'Enginyers Vida, s'ha situat, en data 31 de desembre de 2018, en 321.151 milers d'euros, davant els 309.227 milers d'euros de 31 de desembre de 2017, la qual cosa representa un increment del 3,86 %.

Tot seguit, es mostra l'evolució dels fons de pensions i del pla de previsió assegurat en els últims cinc exercicis:

La distribució per tipus dels fons de pensions i del pla de previsió assegurat, els dos gestionats per Caixa d'Enginyers Vida, és la següent:

	2018	2017	Variació
Ocupació	8.739	9.109	-4,06 %
FP de Renda Fixa	11.070	13.146	-15,79 %
FP de Renda Variable	78.137	76.525	2,11 %
FP de RF Mixta	57.692	57.857	-0,29 %
FP de RV Mixta	51.594	56.946	-9,40 %
FP Garantit	4.301	4.680	-8,10 %
PPA	109.618	90.964	20,51 %
Total Fons de pensions i PPA	321.151	309.227	3,86 %

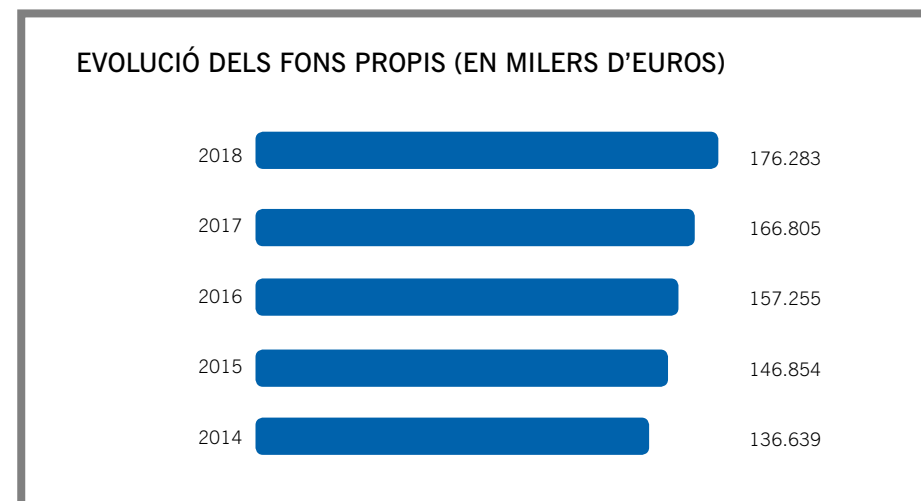
En milers d'euros.

A més, el nombre total de comptes de partícips dels fons de pensions s'ha situat en 13.857 i 12.838 comptes, en data 31 de desembre de 2018 i 2017, respectivament, la qual cosa ha representat un increment del 7,94 %.

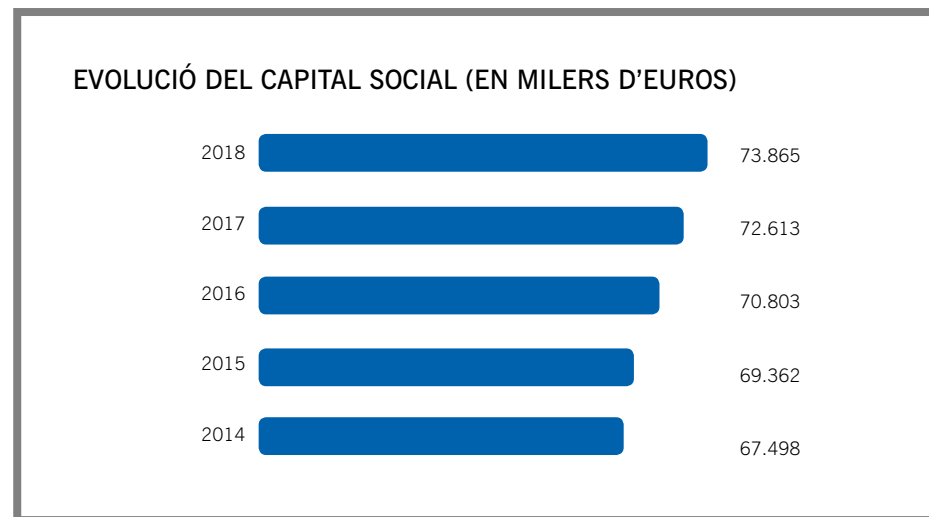
Vegeu l'apartat 6.2.vi. Nosaltres – Serveis personalitzats d'aquest informe, en el qual s'amplia la informació relativa als productes gestionats pel Grup.

8.1.3. Fons propis

Els **fons propis** del Grup, en data 31 de desembre de 2018, s'han situat en 176.283 milers d'euros, davant els 166.805 milers d'euros del tancament de l'exercici anterior.

El **capital social**, en data 31 de desembre de 2018, ha ascendit a 73.865 milers d'euros, corresponents a 769.427 títols de Caixa d'Enginyers distribuïts entre 22.619 socis amb aportacions al capital de Caixa d'Enginyers.

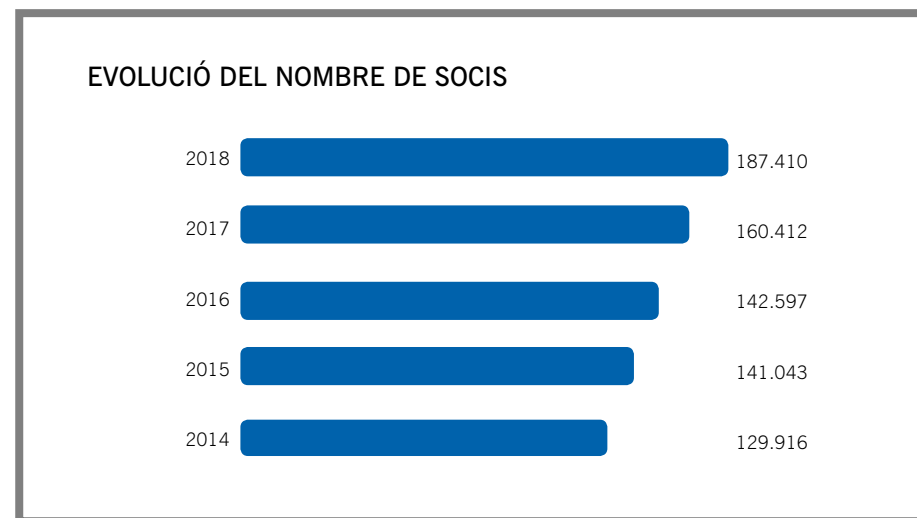

En data 31 de desembre de 2018, les entitats dependents del Grup Caixa d'Enginyers han mantingut 44.355 títols cooperatius, per un valor nominal de 4.258 milers d'euros, la qual cosa representa un 5,76 % del total del capital de l'Entitat.

Com a cooperativa de crèdit, Caixa d'Enginyers manté una estructura de capital molt atomitzada, que compleix en tot moment amb els límits marcats en els Estatuts, de manera que no hi ha cap soci que tingui títols cooperatius per un import superior al 2,50 % del capital social, en el cas de persones físiques, o al 10,00 %, en el cas de persones jurídiques.

Les participacions més significatives en el capital social de l'Entitat, per part de persones jurídiques, corresponen a la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers i a Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda., amb el 4,45 % i l'1,01 %, respectivament, en data 31 de desembre de 2018. Pel que fa a les participacions per part de persones físiques, el grau elevat d'atomització de socis de l'Entitat comporta que la participació individual més elevada se situï, en data 31 de desembre de 2018, únicament en el 2,50 %.

La **base social** del Grup Caixa d'Enginyers ha augmentat en 26.998 socis durant l'exercici 2018 i ha assolit un total de 187.410 el 31 de desembre de 2018. Tot seguit, es mostra l'evolució de la base social en els últims cinc exercicis:

El 93,09 % dels socis del Grup són persones físiques i el 6,91 % són persones jurídiques. En data 31 de desembre de 2018, la xifra de socis, quant a persones físiques i jurídiques, ha estat de 174.469 i 12.941, respectivament.

Les reserves del Grup s'han situat, en data 31 de desembre de 2018, en 95.452 milers d'euros, una xifra que representa un augment del 10,74 % respecte a l'exercici anterior. Les reserves suposen el 54,15 % dels fons propis.

EVOLUCIÓ DE LES RESERVES (EN MILERS D'EUROS)

8.2 Resultats

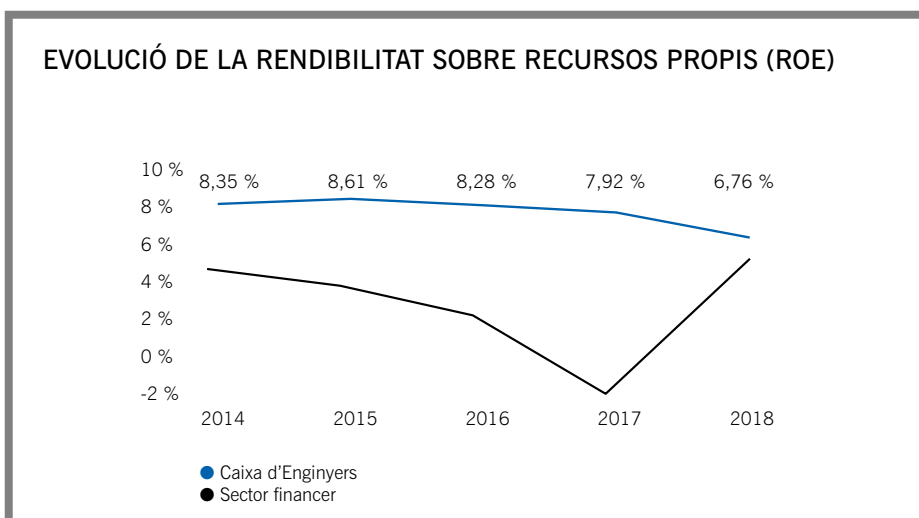
8.2.1. Resultat consolidat

El resultat de l'exercici del Grup, en data 31 de desembre de 2018, ha estat d'11.162 milers d'euros, la qual cosa representa una disminució del 8,81 % respecte als 12.240 milers d'euros amb què va tancar l'exercici 2017. Aquest resultat reflecteix un entorn actual complex per al sector financer, en el qual els tipus d'interès han continuat en mínims històrics i la conjuntura dels mercats financers ha estat adversa, especialment, durant l'últim trimestre de l'exercici.

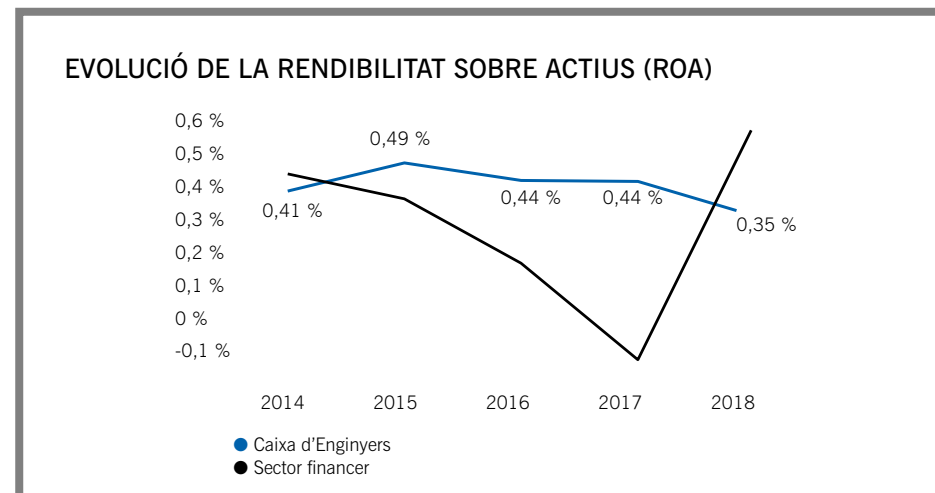
EVOLUCIÓ DEL RESULTAT CONSOLIDAT (EN MILERS D'EUROS)

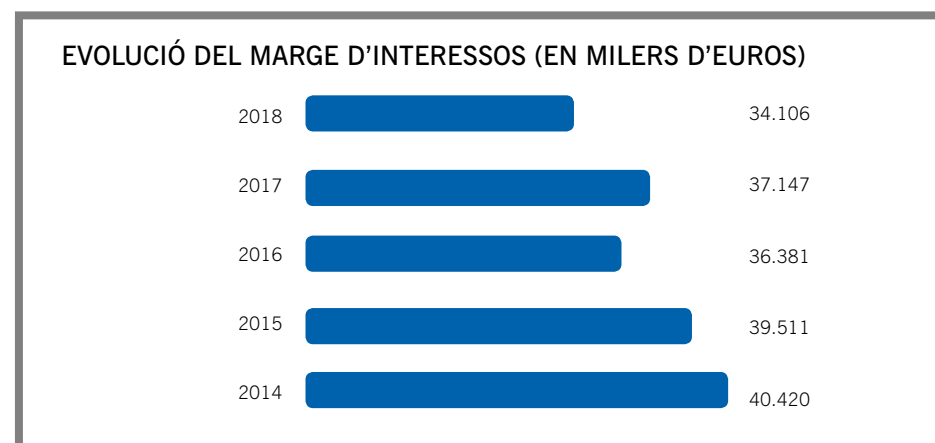
L'evolució del resultat, juntament amb el creixement orgànic dels fons propis que, per la seva banda, ha permès potenciar la fortalesa financera del Grup, han situat la **rendibilitat sobre fons propis (ROE)**, al tancament de l'exercici 2018, en el 6,76 %, davant el 7,92 % aconseguit el 31 de desembre de 2017.

Així mateix, la **rendibilitat sobre actius (ROA)** s'ha situat en el 0,35 %, en data 31 de desembre de 2018, davant el 0,44 % de l'exercici anterior.

El **marge d'interessos** durant l'exercici 2018 s'ha situat en 34.106 milers d'euros, per la qual cosa ha registrat una disminució de 3.041 milers d'euros (-8,19 %, en termes relatius) respecte a l'exercici 2017. Aquesta disminució es deu, bàsicament, a la prolongada baixada dels tipus d'interès, que ha afectat, fonamentalment, la rendibilitat de les posicions renovades de la cartera de renda fixa.

El **net entre ingressos i despeses per comissions** s'ha situat en 21.338 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2018, respecte als 23.738 milers d'euros registrats el desembre de 2017, la qual cosa representa una disminució de 2.400 milers d'euros (-10,11 %, en termes relatius) a conseqüència, bàsicament, de l'evolució negativa dels mercats, que ha repercutit en una disminució del volum d'ingressos per la gestió de productes corresponents al negoci de gestió d'actius, en particular dels fons d'inversió i de la gestió discrecional de carteres (vegeu l'apartat 8.1.2. Passiu i altres recursos gestionats - Recursos gestionats de fora de balanç d'aquest informe).

El **resultat net d'operacions financeres** ha ascendit a 4.525 milers d'euros al tancament de l'exercici 2018, a causa, bàsicament, de la materialització de part de plusvàlues latents de la cartera d'actius financers disponibles per a la venda, aprofitant la conjuntura dels mercats, favorable per als esmentats actius.

El **net entre altres ingressos i despeses d'explotació** ha disminuït en 1.084 milers d'euros a causa, bàsicament, de l'increment de la contribució al Fons de Garantia de Dipòsits i al Fons Únic de Resolució en 612 milers d'euros respecte a l'exercici anterior, així com de la modificació del registre comptable de les comissions financeres compensadores de costos directes, incorporada per la Circular 4/2017, que deixen de computar-se en aquest capítol i passen a meritarse íntegrament en la TIR de l'operació.

Com a resultat de les diferents magnituds exposades, el **marge brut**, en data 31 de desembre de 2018, s'ha situat en 58.258 milers d'euros, davant els 63.035 milers d'euros amb què va tancar l'exercici 2017, la qual cosa representa una disminució del 7,58 %. Cal assenyalar que el marge d'interessos i les comissions netes representen el 95,17 % del marge brut al tancament de l'exercici 2018.

EVOLUCIÓ DEL MARGE BRUT (EN MILERS D'EUROS)

2018		58.258
2017		63.035
2016		57.275
2015		65.590
2014		64.438

Les **despeses d'explotació** (despeses d'administració i amortitzacions) han disminuït en un 5,59 % respecte a l'exercici anterior com a resultat, bàsicament, de la minoraació de l'import amortitzat durant l'exercici 2018 respecte a l'exercici anterior, derivat de l'exercici de reestimació de les vides útils del software desenvolupat internament. A conseqüència d'aquest exercici, la vida útil mitjana d'aquest software ha passat de 4 anys a 9 anys, aplicant-se les esmentades modificacions de forma prospectiva a partir de l'exercici 2018. Per la seva banda, les despeses d'administració s'han mantingut estables respecte a l'exercici anterior, fins i tot amb el creixement important en nombre de socis, en transaccions operatives i en volum de negoci, si bé la disminució del marge brut ha derivat en una **ràtio d'eficiència** que s'ha situat, en data 31 de desembre de 2018, en el 76,01 %.

El **net de les provisions i del deteriorament del valor** dels actius financers ha continuat revertint-se, amb una recuperació neta durant l'exercici 2018 de 1.829 milers d'euros. Aquesta recuperació respon a la gestió prudent del risc de crèdit que realitza l'Entitat, que, juntament amb la millora de la qualitat de l'actiu, ha permès disminuir la ràtio de morositat respecte a la de l'exercici anterior i mantenir la ràtio de cobertura lleugerament superior a la de l'exercici anterior.

La **despesa per impost sobre beneficis** inclou la diferència entre l'import de la liquidació de l'impost sobre societats corresponent a l'exercici 2017 i la despesa registrada en l'esmentat exercici per aquest concepte, que correspon, bàsicament, a la deducció per activitats d'innovació tecnològica aplicada a la liquidació de l'Entitat, així com a la reducció de la base imposable de l'impost de l'exercici 2017 de Caixa d'Enginyers i de les filials Caixa d'Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU, per la reserva de capitalització.

8.2.2. Resultats individuals de les entitats del Grup

Tot seguit, es mostra l'evolució dels resultats de **Caixa d'Enginyers** i de les **filials** del Grup, així com de l'**entitat associada Norbolsa**, entitat en què Caixa d'Enginyers manté una participació del 10 % amb l'objectiu de potenciar els serveis prestats actualment als socis en l'àmbit dels mercats de valors, línia de negoci estratègica del Grup.

Durant l'exercici 2018, el resultat de **Caixa Enginyers Gestió** s'ha situat en 1.123 milers d'euros, la qual cosa ha representat un increment de 681 milers d'euros (un 154,07 %, en termes relatius) degut, bàsicament, al fet que, durant l'exercici 2018, amb l'entrada en vigor de la normativa MiFID II (Markets in Financial Instruments Directive), Caixa Enginyers Gestió no ha incorregut en la comissió de comercialització per les participacions d'aquells fons d'inversió que s'han incorporat a patrimonis emmarcats en contractes de gestió discrecional de carteres.

El resultat de la **Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers**, durant l'exercici 2018, s'ha situat en 14 milers d'euros, la qual cosa ha representat un increment de 186 milers d'euros (un 108,14 %, en termes relatius) degut, bàsicament, al fet que, durant l'exercici 2017, la Fundació va aplicar, a ajuts per a la promoció de l'activitat educativa i cultural, els excedents de l'exercici 2016 pendents d'aplicar, derivats d'un donatiu extraordinari de 500 milers d'euros, rebut de Caixa d'Enginyers, en el marc del programa d'activitats previstes per a la celebració del 50 aniversari.

RESULTATS DE LES ENTITATS DEL GRUP	2018	2017	Variació (Abs)	Variació (%)
Caixa de Crèdit dels Enginyers, S. Coop. de Crèdit	9.317	9.816	(499)	(5,08 %)
Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU	1.123	442	681	154,07 %
Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU	1.376	1.340	36	2,69 %
Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU	474	598	(124)	(20,74 %)
Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda.	28	31	(3)	(9,68 %)
Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers	14	(172)	186	(108,14 %)
RESULTATS DE LES ENTITATS ASSOCIADES	2018	2017	Variació (Abs)	Variació (%)
Norbolsa, SV, SA (*)	1.643	1.615	28	1,73 %

En milers d'euros. (*) Caixa d'Enginyers manté una participació a Norbolsa, SV, SA, del 10 %.

8.2.3. Remuneració als òrgans de govern

Totes les remuneracions que perceben el Consell Rector i les comissions delegades de l'Entitat i els Consells d'Administració i comissions delegades de les filials del Grup corresponen al reintegrament de les despeses que els origina l'acompliment de la seva funció, així com a dietes per assistència a reunions. Els òrgans de govern no perceben cap altra remuneració pel desenvolupament de les seves funcions com a membres dels esmentats consells i comissions.

Les remuneracions dels membres del Consell Rector i dels Consells d'Administració de les filials han ascendit a 319 milers d'euros, la qual cosa representa una disminució del 3,92 % respecte als 332 milers d'euros de l'exercici anterior.

El Grup no ha contret obligacions en matèria de pensions o pagaments de primes d'assegurances de vida amb els membres dels òrgans de govern esmentats.

8.2.4. Proposta de distribució de resultats

El resultat de Caixa d'Enginyers, en data 31 de desembre del 2018, ha estat de 9.317 milers d'euros.

Tot seguit, es detalla la proposta de distribució del resultat de l'exercici 2018, que el Consell Rector de l'Entitat sotmet a l'aprovació de l'Assemblea General de Socis.

Distribució del resultat	2018
Interessos a pagar als socis per aportacions al capital	2.930
A reserva obligatòria	3.548
A reserva voluntària	2.839
	9.317

En milers d'euros.

El repartiment dels 2.930 milers d'euros en concepte d'interessos a pagar als socis per aportacions al capital comporta l'aplicació d'un tipus d'interès nominal del 4,00 %.

Així mateix, el Consell Rector de l'Entitat Dominant sotmet a l'aprovació de l'Assemblea General de Socis la reclassificació de part de les reserves voluntàries a una reserva indisponible, durant un termini de 5 anys, per un import de 196 milers d'euros, en concepte de reserva de capitalització, per tal d'aplicar la reducció en la base imposable de l'Impost sobre Societats, segons allò que disposa l'article 25 de la Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'Impost sobre Societats.